

VERSLAG WERKCONFERENTIE WAPENBEZIT, DRILLRAP EN HET VOORTGEZET ONDERWIJS VAN 22 DECEMBER 2021

Aanleiding

Een groeiend aantal schoolleiders maakt zich zorgen over de veiligheidssituatie op hun scholen. Hun zorg komt voort uit incidenten, in en om de school, die gerelateerd zijn aan wapenbezit en de invloed van rivaliserende jeugdgroepen, die (soms) in verband gebracht kunnen worden met de duistere kant van drillrap.

Dit is de reden voor het Samenwerkingsverband Voortgezet (Speciaal) Onderwijs Zuid-Holland West om een werkconferentie voor 30 sleutelfiguren over dit verschijnsel te organiseren in afstemming met de schoolbesturen. De werkconferentie heeft als doel de scholen en de partners, zoals de gemeenten en de jeugd- en veiligheidsketen, met elkaar in contact te brengen en te reflecteren op de wijze waarop samenwerking en afstemming tussen deze partners verbeterd kan worden. Hierbij zijn drie gebieden te onderscheiden: preventie, curatie en bij crises in en om de school.

Positie samenwerkingsverband (SWV) m.b.t. veiligheidsbeleid in en om scholen

Rob van Haren, directeur van het samenwerkingsverband, schetst de positie (en in het verlengde daarvan rol en verantwoordelijkheid) van het SWV ten opzichte van de schoolbesturen.

Het SWV organiseert en faciliteert deze conferentie. Dit gebeurt in afstemming met de schoolbesturen. De kernopdracht van het SWV is het ondersteunen van het implementatieproces passend onderwijs in en om de scholen en het realiseren van een dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod voor alle leerlingen. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het veiligheidsbeleid.

De heer van Haren ziet deze conferentie als een start voor het bouwen aan een gezamenlijk traject. onderwijs, gemeenten en jeugdhulp/veiligheidsketen zijn onmiskenbaar op elkaar aangewezen om de gesignaleerde problemen te kunnen oplossen. Wapenbezit en rivaliserende jeugdgroepen zijn brede maatschappelijke fenomenen, die het onderwijsveld overstijgen.

Opzet van de conferentie

Na de inleiding van Rob van Haren presenteren vier sprekers hun perspectief op het thema. Dat zijn:

Hans Huizer, voormalig schoolleider Johan de Witt scholengroep. Hij presenteert de conclusies en aanbevelingen van een onderzoek naar wapens en wapenincidenten in o.a. het Voortgezet Onderwijs (VO) in Den Haag dat hij eind 2020 en eerste helft 2021 uitvoerde.

Anne Sinke, (directeur Zuid - West College). Namens de scholen vertelt zij wat scholen in de dagelijkse praktijk meemaken op het gebied van wapenbezit en drillrap en wat de scholen nodig hebben om de schoolveiligheid te kunnen waarborgen.

Corneel Spierings en Mieke van Kampen, werkzaam bij de politie Haaglanden, gaan in op de huidige samenwerking met de VO-scholen en wat er volgens hen nodig is om deze efficiënter en effectiever te maken.

Richard Borst , werkzaam bij Educe onderwijs gaat in op de ontwikkelingen in de aansluiting van het VO met de veiligheidsketen in Amsterdam en Zaanstad. Professionals binnen en buiten het VO vinden elkaar, zowel formeel als informeel, steeds gemakkelijk

De vier volledige presentaties treft u aan in de bijlagen!!

Kernaspecten n.a.v. de presentaties

- Transparantie vanuit de scholen m.b.t. de veiligheidssituatie vormt de basis voor verbetering
- Het verschijnsel drillrap is tijdsgebonden. Rivaliserende jeugdgroepen zijn er altijd geweest. Het is belangrijk genuanceerd naar drillrap als muziekstroming te kijken: er is een duistere kant, maar Drillrap is veel meer dan dat.
- Preventie in en om de scholen begint bij het gedisciplineerd uitvoeren van het veiligheidsplan en de daarbij behorende protocollen. Drie elementen zijn essentieel: bewustzijn, discipline en planmatig werken.
- Investeer en onderhoud de samenwerking met en tussen alle relevante partijen, ook in tijden waarin geen incidenten plaatsvinden.
- Veiligheid dient als een structureel thema beschouwd te worden. Leg de focus op het versterken van de signaleringscultuur: zorg dat je weet wat er met de leerling of groepen leerlingen aan de hand is.
- We kunnen lang niet alles zien. Dit gegeven neemt toe vanwege de impact van de sociale media op het gedrag van jongeren.
- Schoolleiders zien de gedragsproblemen bij leerlingen toenemen. Ook bij ouders is een toename van agressie te zien.
- Scholen investeren in het veiligheidsklimaat, maar zouden opener over problemen moeten communiceren, ook naar elkaar.
- De AVG is soms belemmerend voor het adequaat uitwisselen van informatie in de keten.
- Het is belangrijk om vast te stellen wie waar voor verantwoordelijk is. De vraag *Wie voert regie* moet beantwoord worden. Er zijn platforms rond samenwerking nodig.
- Scholen hebben behoefte aan vaste contactpersonen bij politie en jeugdhulpdiensten.
- Snelheid van handelen bij incidenten is cruciaal. Maar ook daarbuiten is de zichtbaarheid- en de aanwezigheid van partijen in de school van groot belang.
- Scholing rond signalering is nodig. Veiligheidscoördinatoren binnen de scholen kunnen als een spin in het web veiligheidsprocessen coördineren. Het is de moeite waard te investeren in een netwerk van veiligheidscoördinatoren. Dit netwerk zou periodiek bijeen moeten komen analoog aan de werkvelden voor coördinatoren passend onderwijs .
- Ook de politie opteert voor vaste contactpersonen die herkenbaar en schoolnabij opereren. Het delen in een vroegtijdig stadium van signalen is voor de politie essentieel. Het initiëren en onderhouden van de samenwerking tussen scholen en politie moet op wijkniveau gestalte krijgen.
- De taal van partijen in de keten verschilt. Het is belangrijk dat deze verschillen worden overbrugd, intensivering van de samenwerking vergroot de kans dat partijen elkaar beter leren te begrijpen.
- De veiligheidsstructuur en de structuur passend onderwijs binnen de scholen moeten met elkaar worden verbonden. Met name het JES – platform is van belang. Politie en jeugdhulpdiensten zouden zich schoolnabij, zichtbaar moeten positioneren. Focus op heldere

communicatie, voorbij AVG – belemmeringen met zoveel mogelijk vaste contactpersonen.
Op basis van een analyse van de veiligheidssituatie van een school dient er planmatig te worden gewerkt.

Na de vier presentaties en de forumdiscussie gaan de deelnemers uiteen in vier werkgroepen.
Centrale vraag: wat is er nodig om de samenwerking op het niveau van preventie, curatie en crisisbeheersing te versterken?

Terugkoppeling vanuit de werkgroepen

Werkgroep 1 o.l.v. Rob van Haren

Preventief, curatief, crisissituaties

Ellen: kijken naar wat er al ligt. Beter goed gejat, dan slecht bedacht. Er ligt best een hoop.
Convenant die met een school kan worden opgesteld en afsluiten: opnemen van acties en afspraken.
Wat kan je doen als er een situatie wordt gesignaleerd: wat kan ik nu? En wat mag ik er mee doen?
Wat doe je als een jongere deel uit maakt van een nare groep jongeren?
Bewust zijn van de stappen die kan maken en mag maken.

Anne:

Convenant en afspraken zijn belangrijk, maar worden niet altijd nageleefd.

Als je belt, geef je het weg. Schoolcontactpersoon. Namen zijn bij de wijkteams allemaal bekend. Bij wie moeten we dit soort vragen kwijt?

Laat het landen bij degene die de schoolcontactpersoon is. Er gaat tijd overheen, tot het contact en het vertrouwen er is.

Jasper: preventie aanpakken. Hoe doe je dat?

R'dam: komen halt en jongerenwerk en politie in de scholen actief, spreekuur. Dit georganiseerd bij een school een netwerk bouwen. Niet direct op een calamiteit iets organiseren, maar een sparringpartner zijn. Een gezamenlijke interventie. Actieplan schoolveiligheid.

Praten over veiligheid moet je kracht worden. Veiligheid staat hier hoog in het vaandel.

Preventie vanuit een gezamenlijke missie en visie met de partners buiten de school.

Maar wie moet de regievoeren?

Er is een basisconvenant vanuit de regio. Samenwerkingsverbanden betrekken. Convenanten weer meer laten leven. Op een kleinschalige manier steeds de verbinding blijven houden.

Gemeente kan schoolveiligheid stimuleren, maar het is gelijker tijd iets van de scholen. De gemeente kan wel een faciliterende rol spelen.

Maar hou het klein

Allerlei projecten: mes weg. Halt.

Subsidies voor schoolveiligheid PO VO MBO.

Werkgroep 2 o.l.v. Ingrid Paardekooper

In de inleidingen kwamen twee belangrijke thema's steeds terug:

1. samenwerking tussen het scholenveld en externe instanties als politie, OM, gemeente, zorg (liefst met korte lijnen, in klein (wijk)verband) en
2. kennis vergaren en delen.

Zij vraagt aan de deelnemers om bij het voorstellen ook aan te geven wat de eigen organisatie in dat verband kan brengen of juist nodig heeft.

Simone Hoogervorst (Regionaal Samenwerkingsverband Integrale Veiligheid):

De RISV is een samenwerkingsverband van 27 gemeenten, OM en politie. Simone zit op de portefeuille jeugd, ondermijning en is nu vooral bezig met vraagstukken rondom het voorkomen van jonge aanwas. Ze stelt dat een coalitie nodig is op het gebied van vroeg-signalering. Zo werkt zij nu bijvoorbeeld aan schoolveiligheidsconvenanten.

Op de vraag in hoeverre zij ook met het onderwijs in gesprek is en met wie/op welk niveau (bestuurlijk, schoolleiders etc.) antwoordt zij dat nu met ROC Mondriaan overleg gevoerd wordt op bestuurlijk niveau. Ook voert het RSIV overleg met wethouders, het ministerie, met het CCV, Stichting School&Veiligheid e.d.

Martijn van Woerkom (directeur Pleysier College Oosterbeek):

Oosterbeek is een VSO-school, cluster4. Heeft de twijfelachtige eer gehad om in september de krant te halen te een incident. De samenwerking met de wijkagent is gelukkig erg goed en openheid geven werkt ook goed. Vraag van Martijn n.a.v. de inleiding van Hans Huizer: wij willen het overleg met de wijkagent, dat goed loopt, uitbreiden, maar met wie? Het overleg moet immers ook, zoals je zegt, niet te groot zijn.

Hans Huizer antwoordt dat een wekelijks informeel overleg met de wijkagent goed werkt. Als het nodig is kunnen daar externe experts bij betrokken worden, waarna je overleg weer kleiner maakt.

Emma Herweijer (Afdelingshoofd bij School2care Den-Haag):

Voor Emma is een belangrijke vraag hoe de cultuur van de leerlingen kan leren begrijpen, hoe de school signalen op het gebied van veiligheid kan herkennen. De school haalt straatcoaches de school in en gaat ook zelf de wijk in, maar dat is niet genoeg.

De vraag is: hoe kunnen we het vraagstuk van (on)veiligheid in goede banen leiden? Vroeger zette de school alleen in op repressie. De school wil nu daar uitstappen en het repertoire verbreden.

Hans Huizer in reactie op vorige sprekers:

Een reguliere VO-school zit in een spagaat: aan de ene kant heeft de school de verantwoordelijkheid voor de veiligheid van alle leerlingen en aan de andere kant heb je ook een verantwoordelijkheid jegens de individuele leerling (dader of slachtoffer), voor wie je de goede aanpak moet kiezen. Het is daarbij belangrijk om in de communicatie met externe partijen duidelijk en expliciet aan te geven in welke rol, met welke verantwoordelijkheid je bezig bent.

Aan Simone Hoogervorst wordt gevraagd wat het RISV concreet voor VO-scholen kan betekenen. Haar antwoord: het RISV kan in informatie voorzien en ook masterclasses organiseren, bijvoorbeeld op het gebied van vroeg-signalering.

Werkgroep 3 o.l.v. Hans Kruijssen

1. (Agnes) Vaste coördinator veilig leefklimaat als verbinding tussen de ketenpartners. Dit kan gewaarborgd worden als er een structurele geldstroom vanuit de gemeente komt.
2. (Flint) Onderwijs stelt de prioriteit voor structureel overleg om de verbinding en samenwerking met de politie te optimaliseren. Hoe kunnen beide partijen nog beter op elkaar aansluiten? Onderwijs geeft aan hiervoor tijd vrij te maken, net als de politie gezegd heeft te doen.

3. (Mireille) Mogelijkheid onderzoeken of er aan elke school binnen ons samenwerkingsverband een vaste JB-er gekoppeld kan worden. Doel: vast aanspreekpunt om te sparren. Werkt vraaggericht, sluit niet aan bij het JES.
4. (Nynke) Ingang en verbinding naar de scholen via leerplicht laten lopen. Dit is de ingang m.b.t. tot verzuim. Lp sluit aan in gemeentelijke overleggen en kan/is verbindende factor betreffende de groepsaankpak van de gemeente. Dit zou geoptimaliseerd moeten/kunnen worden. Aansluiting VO-scholen lijkt niet wenselijk/haalbaar geeft Nynke aan.
5. (Flint) Behoefte aan scholing voor scholen op: wet en regelgeving vanuit gemeente en de jeugdzorg. Wat kan/mag een school verwachten, hoe kan school daarop afstemmen.
6. (Agnes) Behoefte aan eerst afstemmen tussen school en politie als een leerling op school ingerekend gaat worden. Snellere informatieoverdracht intern binnen de politie naar betreffende wijkagent zodat de school snel kan schakelen.
7. (Marloes) Hotline bij ernstige veiligheids calamiteiten; dit nummer is tussen 7 en 19 direct bereikbaar. In overleg komt er direct een veiligheidsteam vanuit verschillende disciplines in acties (politie, JB, SOT consulent, CJG, SMW, gemeente?) die de calamiteit gaat oppakken en uitzetten. Dit team heeft alle bevoegdheden om direct in te zetten wat nodig. Als interventie gepleegd is koppelt veiligheidsteam terug aan al betrokken instantie zodat die zorg/onderwijs kunnen overpakken. Hierdoor kan er direct ingezet worden en blijven er geen dingen liggen.
(Martijn) aanvulling hierop. Na 2 dagen evalueren calamiteit. Wat ging er goed, wat niet en wat moet nog opgepakt worden door wie?

Werkgroep 4 o.l.v. Ger de Visser

- Vanuit het programmabureau onderwijs – jeugdhulp is er een privacy protocol opgesteld t.b.v. gegevensuitwisseling binnen de keten. Dit document is op bestuursniveau geaccordeerd en ook bruikbaar in de keten onderwijs – veiligheid.
- Het werkprincipe 1 jeugdige – 1 plan of 2 op elkaar afgestemde plannen – 1 regievoerder is nog altijd niet geïmplementeerd bij casuïstiek op het snijvlak van onderwijs en jeugdhulp. Dit principe wordt echter wel als voorwaardelijk gezien door de werkgroep voor adequate afstemming en samenwerking tussen partijen.
- Gegevens over oudere gezinsleden die relevant zijn voor het gedrag van jongere gezinsleden moeten binnen de mogelijkheden van de AVG gedeeld kunnen worden.
- Signalen m.b.t. onveiligheid vanuit de scholen moeten in een vroegtijdig stadium gedeeld worden met keten partners. Dit vraagt wel een goed opgebouwd netwerk waarin taken, rollen en verantwoordelijkheden helder zijn belegd.
- Het jongerenwerk mag vooral niet vergeten worden als relevante partner bij veiligheidsissues.
- Structurele korte lijnen tussen scholen en politie zijn voorwaardelijk voor adequaat handelen bij crisissituaties.
- Schoolmaatschappelijk werk in verbinding met de koppelgenoot VO – jeugdteam moet gepositioneerd worden in de school – veiligheidsketen.
- Gemeenten moeten afstemmen en samenwerken op dit terrein in verband met het grensverkeer in het voortgezet (speciaal) onderwijs.

Voorgenomen vervolgstappen

- Het SWV en de schoolbesturen zullen taken, rollen en verantwoordelijkheden op het snijvlak van passend onderwijs en veiligheid nauw op elkaar afstemmen.
- Op het VOS (platform voor VO – schoolleiders) van 8 april a.s. wordt veiligheid als thema belegd.
- De uitkomsten van de werkconferentie worden gedeeld op alle directiekringbijeenkomsten en werkvelden voor coördinatoren passend onderwijs.
- Een delegatie vanuit het SWV en de schoolbesturen gaat met de drie gemeenten in gesprek over regievoering m.b.t. veiligheidsissues in de keten onderwijs – jeugdhulp.
- SWV en schoolbesturen gaat met de politie Haaglanden in gesprek over het aanstellen van vaste (school)contactpersonen.
- Het SWV gaat met Jeugdbescherming West en zo nodig met andere relevante jeugdhulppartijen in gesprek om afspraken te maken over afstemming en samenwerking.
- Het SWV onderzoekt de meerwaarde van het opzetten van een netwerk/ kring school-veiligheidscoördinatoren

Bijlagen:

- Presentatie Hans Huizer
- Presentatie Anne Sinke
- Presentatie Politie Haaglanden
- Presentatie Richard Borst
- Deelnemerslijst werkconferentie 22 december 2021